

Bleda Atalanta in dve smrti

Zgodba «Atalante» se deli v dva dela. Prvi bo ostal nepopoln, drugi pa bo morda celo se v zgodovini, ko se ladijski dnevniki ne niso pisali. Drugi del se pa začne s poletjem leta 1866.

Italijanska fregata «Veloce» je tedaj plula po brezmejnem Atlantiku in nekadašnji kapitan je eden izmed njenih bratov mornarjev opazil nekaj valovih kak streljaj od ladje. Kapitan je ukazal, plavalci pa se predmetu približati, morda, da gre morda za kakega brodomolca. Na ladjo pa se potegnili kip, ki je bil vedno obdan s školjkami in ki predstavlja mlado žensko.

Kdo ve, od kod prihaja in kdaj je že v morju. Spominja na kipe antike Grčije. Podobne kipe sem videl na Akropolisu v Atenah. Odoletje je v shrambo. Tak pozdrav je Atalanta dobila na ladiji «Veloce» in šele nekaj tednov pozneje se je neki mornar ločil od nje. Njena čiščenja in ko je na mečem strgal z nje školjke in usledile, je na razjednem leu mogel še prebrati njeno ime — Atalanta.

Ko je fregata «Veloce» v septembru priplula v Genovo, so vsa pristaniška poveljstva Evrope dobila podoben opis Atalante, po čemer naj bi poveljstva ugotovila, s katero ladjo je Genovo bilo namreč, da je kip eden izmed številnih kipov, ki so neke krašile ladijske kljune. Na breg pristaniške poveljstva pa ni oglasilo in kip je tako prešel v neko skladišče. Ko pa je Cavour leta 1868 ukazal, naj se vse italijanske vojne ladje preimenujejo v La Spezia, so tudi Atalanto preimenovali tja.

Ker so Atalanto rešili le malo pred veliko bitko pri Visu 1866, ko je avstrijska mornarica potopila italijansko, je kapitan fregate «Veloce» rekel, da jim kip zares ni prinesel sreče. Leta 1923 so kakih tisoč zgodovinskih predmetov, ki so bili razmetani po raznih skladiščih, zbrali in uredili pomorski muzeji sredi Arzenala v La Spezia. Med te je bila, seveda, uvrščena tudi Atalanta. Za muzej je skrbel admiral Contz, ki je skupini krasotnikov ukazal, naj ga odzve v red, ga čistijo in po svoji sposobnosti kipe in ostale predmete eventualno restavrirajo.

Marsikateri starejši član koletstva Arzenala v La Spezia se bo še spominjal dogodkov: Vegezi je bil star kakih 35 let. Bil je visok, bledga obraza in ozkih ramen. Leta 1915 mu je nadel na rokav vrtilo, čimer so ga označili, da je delavec, da ga pa niso razpisali za vojaka. Bil je plačen, tih in po mnenju tovaršev nekako odlojen. Ko je voma šla že mimo, se Vegezi v onih burnih povojnih tednih, ko so bile stavke in manifestacije ter demonstracije na dnevnem redu, tega življenja ni udeleževal. Se vedno je ostal miren in ob strani, če so ga povabili iz delavnice, in mu določili mesto v muzeju, je pokazal nena- vaden veselje.

Nekaj časa je Vegezi delal svojemu marljivosti vsem razstavljenim predmetom, predvsem kipem iz ladijskih kljunov, ki so bili razvrščeni ob stenah muzeja. Njegova pridnost je bila odlična, kajti na kipih ni bilo več niti sledi prahu. Tudi luknje, ki so jih izjedli v lesu, so izginile, ker jih je strokovnjake popolnoma. Ni mu bilo mar, če je delovni urnik bil že zdavnaj mimo, pač pa je ves svoj prosti čas prebil v muzeju. Toda nekadašnje so se začele siliti po Arzenalu koprice, da prabije Vegezi vsak dan najmanj uro, včasih celo dve ali tri v them, ne le, temveč tudi premišljuje Atalanto. Sedel je na nizko klopo nasproti kipu, glavno si podprl s pestmi in nepremično, kaj se okoli njega dogaja. Jutro ga je nekdo zalotil ko goval kot druge. Nekdo je celo prisegel, da ga je zalotil, kako je Atalanto poljubljil na usta.

Govorice so našle močan odmev med delavci in kako bi to bilo prijetno, da bodo vsi ljudje do Vegezija vsaj občutni. Nasprotno Vegezije je doverljivi tovariši iz Arzenala so ga začeli imeti za ljudi zamegljena vprašanja, če skakajo je z Atalanto? Ali je tudi kdaj bo poroka? Ne, kaj je ušla tudi hudomušna pripomba, če bo za pričo Viktor Emanuela, kajti poleg Atalante je bil še kip Viktorja Emanuela.

Naslednji Vegezi je vse to vedno bolj bledel in vedno bolj odlojen. Nekaj majskega dne prebil v mračnem muzeju, ki je podal, da so vsi pred njim odšli in nato z naglim korakom odšel proti morju, kjer so visoki skalati takoj za- obilsk.

čenja globoko morje.

Naslednje jutro so njegovo polomljeno truplo odkrili v doku 6. Po padcu z 12 m je ne, srečni Vegezi tresel na živi, ko nekoga ogrodi. Kjer se je polomil.

To je bila Atalantina prva žrtev.

Sedanjí direktor muzeja prof. Luigi Monti je po rodu iz Romagne in ne verjame ne v čudeže in niti v strahove. Zato pa se s šokiranim spominja leta 1944. Bilo je takole: Zgodaj spomladi 1944 se je v njegovem muzeju pojavil mlad poročnik nemške «Wehrmacht». Predstavil se mu je kot Erich Kurtz. Nemška vojska, predvsem mornarica, sta po 8. septembra 1943 zasedla tudi Arzenal v La Spezia. Nemci pa niso zasedli kar v enem dnevu, pač pa iz dneva v dan izpodirali italijanske funkcionarje in ljudi. Italijanske oblasti so po treh, štirih mesecih bile dejansko že izločene in njihove položaje so zasedli nacisti in nenacisti, vsekakor Nemci. V Ul, Chiodo je zasedel svoj položaj tudi poročnik Erich Kurtz. Bil je razmeroma mlad, kljub temu pa že skoraj plešast. Za razliko od ostalih pa v svojem obnašanju z Italijani zelo do- stojen. Govoril je dokaj dobro italijanski, francosina pa mu je dobro tekla. Njegova razgledanost je bila, če ne velika, vsaj občutna, tako da je bil kot iz rokava stresal citate izljudnih italijanskih, francoskih in nemških pesnikov, spoznal pa se je tudi na slikarstvo in glasbo. Kakšen je bil njegov vojaški položaj, ni važno, vsekakor pa ni bil razjeden, kajti v neki ulici sre, di mesta, skoraj nasproti jav- nemu parku, si je prilastil kar veliko stanovanje.

Za čuda se je nemški poročnik vedno pogostje pojavljal v muzeju, kar ni bilo v navadi pri njegovih nemških kolegih. Svojo vojaško kapo in rokavice je stiskal v rokah pred seboj in pobožno hodil od enega do drugega razstavljenega predmeta. Ali tam se je za trenutek ustavil in z nežno roko pobožal na ali oni kip, ta ali oni predmet ali okvir. Direktor muzeja je po- stajal ljubosumen ker je ekspozitne varoval kot svoje. Na misel mu je prišlo, da bi bil ta nemški častnik mogoče bil kak ovađuh, ki po ita- lijanskih muzejih išče kak predmet nemškega porekla. In v muzeju je bilo tudi ne- kaj predmetov iz avstrijskega cesarsko-kraljevega pomorskega muzeja v Pulju, od koder so jih italijanske oblasti leta 1918 prenele v La Spezia. Bojazen, torej, ni bila neupravičena.

Toda prof. Monti se je kma- la pomiril. Poročnik je prihajal na obisk vsak dan, toda vedno pogostje in vedno dal- je se ustavljal pred Atalanto. Nikoli se je ni dotaknil, le občudoval jo je in njegov pogled je postal tako nežen in svetel.

Nekaj časa je Vegezi delal svojemu marljivosti vsem razstavljenim predmetom, predvsem kipem iz ladijskih kljunov, ki so bili razvrščeni ob stenah muzeja. Njegova pridnost je bila odlična, kajti na kipih ni bilo več niti sledi prahu. Tudi luknje, ki so jih izjedli v lesu, so izginile, ker jih je strokovnjake popolnoma. Ni mu bilo mar, če je delovni urnik bil že zdavnaj mimo, pač pa je ves svoj prosti čas prebil v muzeju. Toda nekadašnje so se začele siliti po Arzenalu koprice, da prabije Vegezi vsak dan najmanj uro, včasih celo dve ali tri v them, ne le, temveč tudi premišljuje Atalanto. Sedel je na nizko klopo nasproti kipu, glavno si podprl s pestmi in nepremično, kaj se okoli njega dogaja. Jutro ga je nekdo zalotil ko goval kot druge. Nekdo je celo prisegel, da ga je zalotil, kako je Atalanto poljubljil na usta.

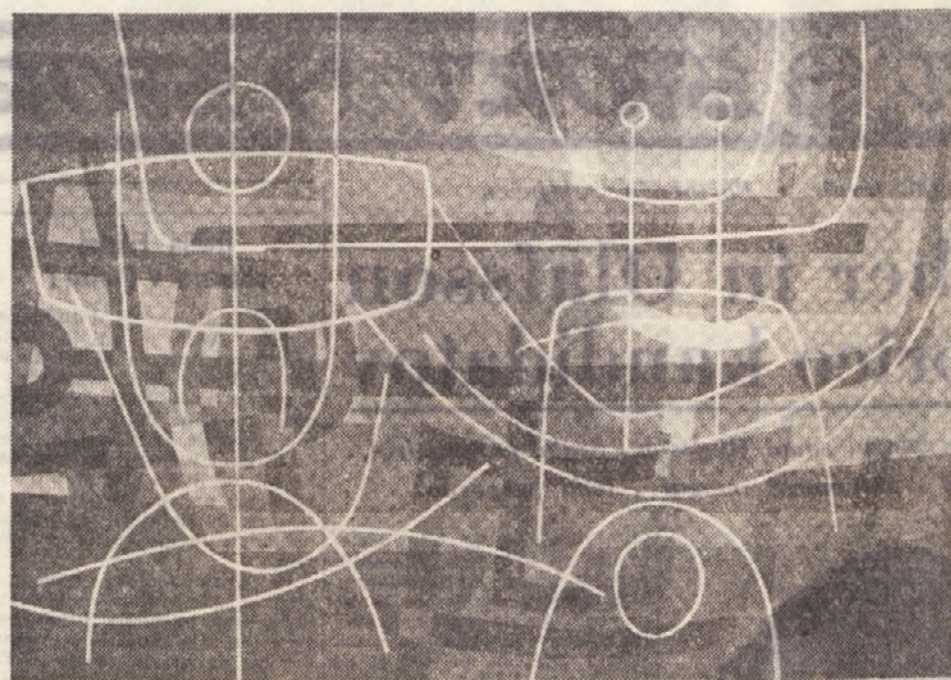
Govorice so našle močan odmev med delavci in kako bi to bilo prijetno, da bodo vsi ljudje do Vegezija vsaj občutni. Nasprotno Vegezije je doverljivi tovariši iz Arzenala so ga začeli imeti za ljudi zamegljena vprašanja, če skakajo je z Atalanto? Ali je tudi kdaj bo poroka? Ne, kaj je ušla tudi hudomušna pripomba, če bo za pričo Viktor Emanuela, kajti poleg Atalante je bil še kip Viktorja Emanuela.

Naslednji Vegezi je vse to vedno bolj bledel in vedno bolj odlojen. Nekaj majskega dne prebil v mračnem muzeju, ki je podal, da so vsi pred njim odšli in nato z naglim korakom odšel proti morju, kjer so visoki skalati takoj za- obilsk.

Naslednje jutro so njegovo polomljeno truplo odkrili v doku 6. Po padcu z 12 m je ne, srečni Vegezi tresel na živi, ko nekoga ogrodi. Kjer se je polomil.

To je bila Atalantina prva žrtev.

Sedanjí direktor muzeja prof. Luigi Monti je po rodu iz Romagne in ne verjame ne v čudeže in niti v strahove. Zato pa se s šokiranim spominja leta 1944. Bilo je takole: Zgodaj spomladi 1944 se je v njegovem muzeju pojavil mlad poročnik nemške «Wehrmacht». Predstavil se mu je kot Erich Kurtz. Nemška vojska, predvsem mornarica, sta po 8. septembra 1943 zasedla tudi Arzenal v La Spezia. Nemci pa niso zasedli kar v enem dnevu, pač pa iz dneva v dan izpodirali italijanske funkcionarje in ljudi. Italijanske oblasti so po treh, štirih mesecih bile dejansko že izločene in njihove položaje so zasedli nacisti in nenacisti, vsekakor Nemci. V Ul, Chiodo je zasedel svoj položaj tudi poročnik Erich Kurtz. Bil je razmeroma mlad, kljub temu pa že skoraj plešast. Za razliko od ostalih pa v svojem obnašanju z Italijani zelo do- stojen. Govoril je dokaj dobro italijanski, francosina pa mu je dobro tekla. Njegova razgledanost je bila, če ne velika, vsaj občutna, tako da je bil kot iz rokava stresal citate izljudnih italijanskih, francoskih in nemških pesnikov, spoznal pa se je tudi na slikarstvo in glasbo. Kakšen je bil njegov vojaški položaj, ni važno, vsekakor pa ni bil razjeden, kajti v neki ulici sre, di mesta, skoraj nasproti jav- nemu parku, si je prilastil kar veliko stanovanje.

Leo Leuppi (Svica):

FAMILIALI - 1957 (Nekaka družinska idila)

POČASNOST NARAVNE EVOLUCIJE IN ZNANOST

Z radioaktivnostjo dosežejo spremembe ki bi zanje narava potrebovala 600 let

Nova vrsta ječmena, odporna proti viharjem in nalivom

Naravna evolucija je zelo počasen proces. Prehod iz nižje vrste v višjo, tako pri ljudeh kot pri živalih in rastlinah, traja že od začetka sveta. Ta počasna sprememba, ki jih ustvarja narava, se zdi brez vsakršnega sistema. Če so spremembe ugodne, se ohranijo v novi rastlinski ali živalski vrsti; če pa so neugodne, privedejo do izumiranja rodu. Naravne mutacije se vrše počasi, skoro nepazno.

S križanjem živalskih in rastlinskih vrst, in celo tudi ljudi, je človek uspel pomagati naravi; toda šele v teh poslednjih letih so novi, atomski pripomočki znanosti postali človeku dosegljivi in prispevali k ustvarjanju sprememb v rastlinah in posevkih, za kakršne bi narava potrebovala najmanj šest sto let. Uporaba novih pripomočkov pomeni pospeševanje evolucije.

Ti pripomočki so pomembni proizvodni atomske dobe. V mnogih delih, kjer je atomistika ne le znanost, ampak industrija, proizvajajo vedno nove in močnejše a-

tomske tvarine, na temelju katerih postaja pospeševanje naravnega procesa pomemben dejavnik v razvoju novih izdel. Če izpostavimo rastline žarjenju, se hitrost prirodnih mutacij poveča za nekaj sto krat. Toda, kakor tudi v naravi, je od tisoč sprememb ugodna le ena sama. Spremembe, ki so jih dosegli s pazljivim laboratorijskim delom, je moč selekcionirati, in tedaj se začnejo gojenje nove rastlinske vrste.

Ze dosežani uspehi so zelo prepričljivi. Cilj te vrste znanstvenega dela je v tem, da se pride do posevov, ki bodo odporni proti boleznim, v stanju prilagoditi se vremenskim razmeram, na katere ni so navezan in ki bodo dali povečan pridelek, ki bodo uspevali tako v suhi, zemlji ali v pogojih največje vlage.

Učenjakom je n. pr. uspelo vzgojiti novo vrsto ječmena na kratkem steblu, kar bo olajšalo zbiranje in skladiščenje. V tem je kar je za- nežje — ta vrsta ječmena bo kos tudi najhujšim viharjem. Močni vetrovi in naliivi ne bodo mogli zlo-

miti te rastline. Prav tako so dosegli novo variacijo bele gorčice, ki daje več plodu z večjim odstotkom olja. Mutacije, ki so jih dosegli z radioaktivnim žarjenjem, so dale seme, ki dozoreva prej ali kasneje v sezoni. Eksperimenti, ki so sedaj v teku, napovedujejo gojenje povsem novih rastlin, ki so ugovorili, da seme, ki ga ni moč križati po naravni poti, daje uspešne hibride (križane) rastline, ce to ali ono vrsto, ki jo je treba križati, izpostavimo žarjenju.

V tistih delih sveta, kjer so velike kompleksne zemlje, izgrajili pušcavi, mčvirji ali morju in jih meliorirali, uporabljajo radioaktivne izotope za kontrolo plodnosti zemlje. Kemio preučevanje tako pridobljenega zemljišča je povsem lahko, toda taka analiza navadno ne daje popolne slike. Fosfati, ki so bistvenega pomena za rast posevov, morejo biti, kljub temu, da se nahajajo v zemljiščih, evezani in zato rastlinam nedostopni. S polaganjem radioaktivnih tvarin v zemljo morejo učenjaki odkriti količino fosfata vsakega rastline po naravni poti in kakšno kemio pre- pripranje je potrebno, da bi zemlja postala plodna. Sprito tega, da je radioaktivnost moč odkriti in izmeriti kjer koli, bo pre- gled rastline v razvoju pokazal kolikšen odstotek radioaktivne tva- rine je rastlina vsesala. Poljedelec, ki nima na razpolago radioaktivnih izotopov, se mora opreti na obdelovanje zemlje na

temelju lastnih izkušenj, kar utegne pomeniti slabo letino v eni ali več se- zonah. Z modernimi me- todami pridemo do ana- lize zemlje v nekaj dneh, in ta analiza nam pokaže kakšen postopek je po- treben, da bi zemlja po- stala in ostala plodna.

Za meliorirano pušcav- sko zemljo je proučevanje kakovosti in odzvo- vanje, bistvenih minera- lov v zemlji prav tako važno kakor je namaka- nje. Kontrola koristnih in škodljivih žuželk je bi- stveni uvod za uspeša- nje novih obdelovalnih zemljišč v katerem koli delu sveta. Komarje, ki se razmnožujejo v moč- virjih in ki jih izpostavi- vijo neki obliki radioak- tivnega žarjenja, je moč odkriti, žive ali mrtve, kjer koli se nahajajo. Na ta način je moč točno do- ločiti katero področje je izpostavljen vodi, v ka- teri se množe in razvija- jo komarji. Radioaktiv- nost žuželk ne ubija, am- pak le tako učinkovito napove njihov obstoj, da je moč zelo preprosto u- gotoviti, od kod izhajajo in kje se razvijajo, da jih je moč nato množično u- ničiti.

Radioaktivne odpadke reaktorja uporabljajo tu- di kot neposredno orodje proti škodljivim žužel- kam. Spiralnemu črvu, ki napada govedo, so kos s tem, da gojijo veliko šte- vilo samcev, ki jih izpo- stavijo tako velikemu ra- dioaktivnemu žarjenju, da postanejo sterilni. Na- to jih spustijo na področ- ja, kjer se je ta parazit raz- rasel. Sprito okolšči- ne, da samci nosijo jaj- ka samo enkrat v svojem življenju, se število teh parazitov naglo zmanjša.

HOROSKOP ZA DANES.

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Danes bi mogli uresničiti sta- re načrte. V čustvenih zade- vah je lahko odločen dan.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Sodelava ali družabnika sku- sate prepričati, kar imate vi prav in ne on.

DVOJKA (od 21. 5. do 22. 6.) Svoje dejanske načrte o- hranite zase. Spor se bo iz- gladi.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Previdnost, ki je vaša last- nost, bo rešila še druge. Bo- dite nasproti drugim pozorni in ne vsiljivi.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Zaskrbljenost ni več upravi- čena in lotite se dela, ki ste ga prekinili.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Sledite načrtom, ki ste jih izdelali, da se vam stanje ne pokvari. V družini popolno so- glasje.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Dan je kot nalašč za raz- zumsko delo in za temeljne odločitve. Potrpežljivost vam bo pomagala.

SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Posezite v finančno zvezo, ker ste za to pokli- čeni in upravičeni. Neka ose- ba se preveč smuka okoli vas.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Čas je, da se odločite. Vsako zavlačevanje bi bilo usodno.

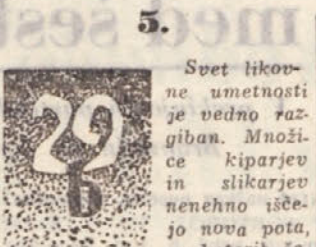
KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Ne bodite tako nestr- ni, ker je vsaka naglica ne- varna in v vašem primeru odveč.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Preložite nekaj svoje od- govornosti na druge. Nasveti vašega prijatelja niso napre- ni, ne odklanjajte jih.

RIBE (od 20. 2. do 20. 3.) V službi ali na delu nekaj ne bo šlo. Večje skrbi so na dnevnem redu. Premagujte občutek manjvernosti.

29. BENEŠKA BIENNALA

Težnje in struje sodobne svetovne likovne umetnosti

5. Svet likov- ne umetnosti je vedno raz- giban. Množi- ce kiparjev in slikarjev nenehno išče- jo nova pota, po katerih že- le kreniti čimdalje od ne- zapisanih zakonov upodab- ljanja, ki so se v določeni dobi uveljavili. Ustvariti ho- čejo novo govorico likovni-

kov, ki naj bi čim zveščeje predstavljala duha časa, v katerem so bila njihova de- la ustvarjena. Te težnje si- karske in kiparske umetno- sti niso le zrcalo naših dni, temveč so bile tvorna sila in izraz likovne dejavnosti, po- neke življenja, tudi v preteklih stoletjih. Kljub temu pa si likovne premenjave nekada drugo drugo kakor danes. Medtem ko umetnostna zgo- dovinna govori o evoluciji u- metniških gibanj, o počasnem zatonu prejšnjih slogov, pa danes česa takega ne o- pazamo. Sodobni slikarji in kiparji se močjeje ustaviti na cilju, ki so ga dosegli, tem- več skušajo komaj dosežene uspehe takoj preizkusiti ter s čutenjem, oziroma ponajveč golim razumom ustvariti ne- kaj čisto novega in nezna- nega. Vsekakor želijo ustvari- ti taka dela, s kakršnimi se sodobniki tovrstnega iskal- ca likovnih novotarij še ni- so prestavili.

Kaj danes umetniki upo- dablja in kako svoja dela ustvarjajo, nam najlepše ka- že letošnja biennala. Ko smo v prejšnjih poglavjih govorili o tej razstavi mednarod- nega slovesa, je naša pozor- nost predvsem veljala likov- nikom, ki so se na 29. Bien- nali najbolj uveljavili. A kljub temu smo že pri tisti priliki povedali, da je leto- va Beneška prodorna zmagala abstraktna umetnost. Še- so dela brezpredmetnih si- karpjev in kiparjev dobesed- no priganila, skoraj se na- vpišne beneške «Giardinone». Kar pa pride v umetniškem izražanju naših dni — vsa- kakor gledanec s svetovnim merilom — predvsem od iz- zava abstraktno podajanje, lahko trdimo, da sone težnje in smerice sodobne upodab- ljalnoje umetnosti na abstrak- tni, torej nefigurativni osno- vah.

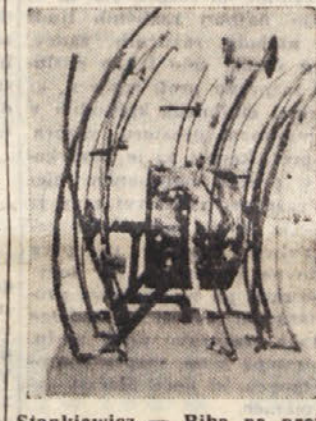
Ker želimo predstaviti v čim popolnejši luči letošnjo beneško biennala, moramo vsekakor spregovoriti tudi o zagovornikih in učencih apo- stolov abstraktnih umetnosti. Vasilijs Kandinski, najpopol- nejši predstavnik abstraktnih umetnosti, je izumil likovno podajanje, ki je v dia- metralnem nasprotju s predmet- nim umetniškim ustvarja- njem. Mnogi slikarji naših dni so priznali barvne for- me, katerim je dal življenje on, ali pa tudi slede govorci raznih drugih mojstrov iz prvih let brezpredmetnega slikarstva. Številni upodablja- ljički umetniki — tako slikarji kakor tudi kiparji — pa so se oklenili te temeljnih nau- kov abstraktnosti in odti v plašč nefigurativne umetno- sti krenili novim obzorjem naproti. Ker niso hoteli biti posnemalci in preoblikovalci vsega tega, kar je bilo že znano in doseženo, na njih je brezpredmetna umetnost, jim ni preostalo nič drugega, ko- lor da nauke abstraktnosti dopolnijo še s svojimi last- nimi izumi. Na področju gra- fičnega in barvnega poda- janja ni bilo lahko uvesti nove liste, nova črtovanja ali pa dotlej še nepoznane zna- ke. Zato so mnogi likovni u- votarji namenili svojo pozor- nost materialu in s kom-

poniranjem raznih gradiv u- stvarili dela, ki bolj govorijo o blagovinskih zbirkah kakor pa o podobah in kipih, iz katerih naj bi ne bi tako imenovane elepe umetnosti. Sprehod skozi salone letoš- nje biennale nas najzgovor- nejše seznanja s tovrstnimi posežki sodobnih likovnih u- stvarjalcev.

Ogledali si bomo nekaj naj- značilnejših primerov takih podob in kipov. Tako nam ne- bo težko ugotoviti, kam sili «elepa umetnost» v leto 1958!

Vrečevina je bila nekada- j podlaga, na kateri so slikarji v barvah izražali svojo u- metnost. Dandanes pa je ta groba tkanina iz jute že sa- ma po sebi slika. O tem nas prepričuje dela v španskem paviljonu, katera je avtor Manuel Millares označil z imeni «slika 20», «slika 21» in tako dalje. Te podobne ni- zo nič drugega kakor v okvir napeta strgana vrečevina, prešita z vrvicami raznih debelin. Ponokraj je svoje- vrstni španski umetnik na o- snovno ploškev prišil podlo- žene vreče in tako ustvaril neokusno reliefno vrečevina- sto podobo. Da pa ne bi bilo vse skupaj videti preveč eno- stavno in bi vsaj od daleč go- vorilo o slikarstvu, je oče teh podob svoja platna iz- jute pozvil z madeži ali pa ploščkami bele in črne bar- ve. Kot pravi katalog, naj bi taka skrupulna predstavl- jala umetniško gledanje, ka- leto z znanstvenim nazivom imenujemo «dramatska va- strakcija». Tudi italijanski slikar Alberto Burri uporablja vrečevino kot izrazno sredstvo svojega umetniškega dojzvetja. V nasprotju s prej imenovanim Špancem se pa Burri zadovolji že s tem, da krpe jutnega platna samo se- šije, a barve se sploh ne do- šije.

Pred dvema letoma je na biennali zmagala železna abstraktna skulptura. Letos o- pazamo, da so kovaška dela zvitih in zlomljenih železnih palic, zvornjenih žebeljev in drugih kovinskih predmetov prišla v svetlo sodobnih ki- parjev še močnejše od izraza. Tudi na področju skulpture sledimo vsem tistim, ki po- skušajo vnašanja novotarij in popolni kiparjev-znamiteljev. Jagoslavanska kiparka Ol- ga Jevrić komponira z be- tonom in jeklenimi betonski- mi palicami. V izraelskem paviljonu spoznamo brezpred- metno skulpturo iz plečasti- ka. Menda največje čudo so- dobnega kiparstva pa najde- mo v tistem oddelku glavn- ne palače, kjer so razstavlje- na dela mladih umetnikov. Tam namreč vidimo tri je- klene kipe, ki jih je z ve- rjenjem vseh močij železnih predmetov napravil A- merikanec Richard Stankie- wicz. V katalogu biennale so takole imenovani: «Zelkjenji na travi gleda ptice», «Zlata ptica je mnogokrat zalostna ter krčiba na preži». Če se imena tega del razumljiva, se se Stankiewiczovi kipi pre- stavljajo kot nemogoči spa- ki, na katerih odkrijemo kon- ske dele, katere je menda avtor našel na smetišču sta- rega železa. Zvrti je kotel, cevi, rotorje dinam in še razne druge strojne dele, katerim bi menda celo tehni- ki težko določili pravi izvor. Se mnogo bi lahko govorili o nemogočih posežkih mno- gih sodobnih slikarjev in ki- parjev, ki so v salonih bene- ške biennale norčavo po- vedali, kakšna je likovna mi- selnost naše dobe. Strinjamo se s tem, da ima umetnik največjo svobodo v svojem izražanju. Vsekakor pa ne- bi smeli dopustiti, da se le- pa umetnost prebrstva v su- šnastvo. Nekaj je bila unet- nost sla, ki je vodila posa- meznike, osrečene s narav- nim darom likovnega ustvar- janja, k visokim in idealnim ciljem. Dandanes pa se nam vedno bolj vsiljuje prepriča- nje, da uspešno v umetnosti predvsem tisti, ki znajo s smiseljenjem vsega levega pre- pričati občinstvo in s svoji- mi boleznimi delami zatem- niti resnost v umetnosti.

Stankiewicz — Riba na preži

takne. To stvaritev je Burri imenoval «Velika vreča» (Sac- co grande). Isti umetnik je na neko drugo ploščo nalepil osmoje liste furnirja in ta- ko ustvaril sliko alizgoreva- nje (combustione). Ta si- kler je nadalje odkril, kako narava sama ustvarja podobe. Pripravi si je belo ma- so, menda sadro, pomešano s snovmi, ki preprečujejo ena- komerno strjevanje, in z njo prevelik veliko ploščo. Ko se je ta obloga sušila, so za- radi dodatkov kemikalij in najbrž tudi pod vplivom to- ple nastale v njej vse mo- goče razpoke. Tako je prišel do risbe, katero so ustvari- li naravni fizikalni pojavi in ne poteze slikarjevega orodja. To delo obirnega formata je v katalogu označeno kot «Vse belos (Tutto bianco)».

Carlo Cori, ki je bil poča- ščen z osebnim razstavo, se predstavlja s večjim številom lepljenih slik. Po načelih teh- nike, ki ji pravimo «collage», komponira Cori brezpred- metne podobne s raztrganimi in mnogokrat popisanimi pa- pirji, z izrezki iz časopisov in s tiskanimi črkami. Nalep- ljeni listi so prekriti z lahni- mi barvnimi listi ali pa tu- di s krepkimi potezami v barvo omenjenega čopiča. Na neki Corsijevi podobi opazi- da, da služi za likovno osnovo list iz cenika knjig, na njem čita: «teofila e scienze oc- culte». Morda je bil cenik- knjižni del, ki govora o o- kultnih vedah, namerno iz- bran za komponiranje ene Corsijevih slik, morda pa je prišel med to papirno sara- po golem naključju. Vveka- kor nam na svojerstven in obenem nazoren način pre- stavlja likovno umetnost na-

POMENEK O JEZIKU

Kokoš ubijemo tudi tako, da ji odsekamo glavo. Zdenka se ves dan ubija s siva- njem. Loncu se že po glasu pozna, da je ubit. Morlica, ki je ubil nesrečno ženo, so kmašu prišli.

UBITI VBITI

Učitelj vbiha učencem v glavo vse mo- moge znanje. Podčastnik z veliko vnmo- vbiha vojakom v glavo vojaška pravila.

SLABO: Na seji bomo razpravljali naslednje- točke dnevnega reda. Na sestanku bo- mo diskutirati samo eno vprašanje.

DOBRO: Na seji bomo razpravljali o naslednjih točkah dnevnega- ga reda. Na sestanku bomo diskutirali samo o enem vprašanju (obravnavali samo eno vprašanje).

SLABO: Kako se kliče novi uradnik? Kako se kliče? Nje ženin pa se kliče Jo- že. Kaj se ne kliče Boris?

DOBRO: Kako se imenuje novi uradnik? Kako se imenuješ? Nje ženin se imenuje Jože. Kaj se ne imenuje Boris?

SLABO: Cena je sto lir komad. Počem je ko- mad? Vsak komad so zavili posebej. Dali so vsakemu pet komadov.

DOBRO: Cena je sto lir kos (bolje: Stane sto lir kos ali kos je po sto lir). Počem je kos? Dali so vsakemu pet kosov.

— Kaj hočete, moja žena noče kupiti smole v šafku

Goriško-beneški dnevnik

Na goriški kvosturi

Seja odbora CAFO

Otvoritev novega urada za propustnice in potne liste

V pritličju bo deloval tudi urad za stike z občinstvom

V torek zvečer so v vojašnici policije v Ulici Santa Chiara otvorili ob prisotnosti prefekta, kvosturja, policijskih funkcionarjev in novinarjev šoferski tečaj, katerega se bo udeležilo 25 agentov in nekaj funkcionarjev. Tečaj so priredili po besedah dr. Armodia, ki ga bo tudi vodil, zaradi naraščajočih potreb policije uprave, zaradi novih prevoznih sredstev, ki so bila ali bodo dana na razpolago tej upravi in ker je potrebno imeti na razpolago specializirani kader.

Po tej otvoritvi je bila mala svečanost na goriški kvosturi. Tu so namreč uradno otvorili v pritličju nov urad za stike z občinstvom, o katerem smo pisali na kratko pred nekaj dnevi. Tu so nameščeni uradi za izdajanje obmejnih propustnic in za izdajanje potnih listov. Na razpolago je tu (na okencu števil. 1) tudi komisar, ki bo dajal občinstvu vse potrebne informacije. Na istem okencu bo treba tudi vrožiti vse prošnje, ki se nanašajo na razna dovoljenja za ples, za javne lokale in podobno.

Otvoritvi so prisostvovali prefekt dr. Nitri, župan dr. Bernardis, predsednik pokrajinske uprave odv. Culot, kvostur dr. Imme in številni policijski funkcionarji. Na kratko sta govorila kvostur in prefekt. Po otvoritvi je kvostur priredil prisotnim majhno zakusko.

Odkritje plošče planincev pod Montazem

Pod Montazem bodo v nedeljo 21. septembra odkrili, na pobudo goriške sekcije CAI, spominsko ploščo stanovalcem planincev Augustinu Pipnu, ki se je lani tam smrtno ponesrečil.

Nove knjige v ljudski čitalnici

Lepi dnevi so skoro minili in zaradi tega bo vsakdo imel sedaj v jenskih dneh nekaj več časa na razpolago za koristno branje knjig ali časopisov. V ljudski knjižnici in čitalnici v Ulici Ascoli 1. majno na razpolago številne slovenske knjige, ki obravnavajo vsa področja kulture in znanosti. V zadnjem času so si nabavili precej novih knjig, zaradi tega bo marsikdo segel po njih. Knjižnica je odprta vsak delavnik od 9. do 12. in od 13. do 18. ure.

Tekmovanje v briskoli

V Moš bo v okviru tamkajšnje sagra v nedeljo 14. t. m. tudi veliko tekmovanje v briskoli, na katerem bodo zmagovalcem razdelili bogate nagrade. Prva dvojica bo dobila za nagrado celotna telčka. Prijave bodo sprejemali še v nedeljo do 12. ure, tekmovanje pa se bo pričelo ob 14. uri.

Izlet SPD na Slavniki

V nedeljo 28. septembra organizira SPD družinski izlet na Slavniki, najvišji vrh Slovenske Istre, s katerega je zelo lep razgled po Istri, morju in Trstu. Na vrhu je tudi

MIKULA LETIČ

INTERNATITIS

Zelo dobro subjektivno sredstvo proti tej bolezni je humor. Zadostujejo tudi male količine, je stalno jih moraš jemati, pa se obvaruješ pred okuženjem.

Internatitisa je v neposredni zvezi z internacijskimi in podobnimi taborišč, od kodar ima tudi ime. Zelo verjetno je, da bo takoj prenehal, ko bodo izginila taborišča. Kot edina posledica bo ostalo močno manjše, z glavami pri vseh prizadetih, toliko pri okuženih, kolikor pri tistih, ki so te pojave opazovali.

Tako približno bi morale pisati te »kuharske bukve«.

SE INTERNATITIS

Evo nekaj primerov internatitisa:

Nas Tonček je prijeten dečko. Kot skromen železničar si je od ust pritrgal, da si je postavil hišico. Z vsa ljubeznijo vidi na tej hišici in na družini. Ko govori o svojih dveh heerkah, postane mehak. Vedno je dobre volje, vedno prijažen, nikomur ne stori žalega, vsakomur je uslužen. Včasih pogleda nekoliko bolj temeljito v kozarec, ampak ni nadejen: mirno gre spat, ko ga ima zadostno pod kapo.

Konjelslav: Ine smo mi dali zaradi njegove velike, močne postave in bolj čokato izsekanke glave. Sama dobrodušnost ga je. V življenju je prijel za vsako delo, bil je uradnik, skladničnik, nakupovalec, šofer itd. Vede se mirno in dostojno, razseden in trezen je, v govoru pa prisrčen, rad se pošali, včasih široko porobanti kakor kak Martin Krpan.

Tonček in Konjelslav sta debela prijatelja.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Medconski šahovski turnir v Portorožu zaključen

Tudi Fisher in Olafsson med šestorico kandidatov

V prekinjenih partijah je zmagal samo Olafsson - Szabo je remiziral, Bronstein pa izgubil - Matanović zmagal - toda prepozno

(Od našega posebn. dopisnika)

PORTOROŽ, 11. — Nekaj minut pred 6. uro popoldne so bili znani vsi rezultati medconskega šahovskega turnirja in ob enem tudi vsi, ki so si priborili vstopnico za turnir kandidatov.

Prikrat od kar se igrajo medconski turnirji, smo morali čakati prav do zadnje minute na imena vseh tistih, ki se bodo pridružili Smislovu in Keresu, da razčistijo med seboj vprašanje najboljšega s pravico, da izjave na dvojni svetovni prvak Botvinnik.

Talju, Gligoriču, Petrosju in Benkoju, za katere smo vedeli že večer, sta se danes po odigranih prekinjenih partijah pridružila še dva mlada, zelo mlada šahista: Amerikanez Fisher in Islandec Olafsson.

Bronstein je že dvakrat zmagal na medconskih turnirjih, na tretjem pa se je tudi zelo dobro plasiral. Tokrat mu ni šlo vse gladko in turnir kandidatov — ki bo po vsej verjetnosti spet ob slovenski obali — bo spremljal le po časopisu, ker mu je mali in skromni Filipinec Cardoso prav na zadnji stopnici preprečil vstop v finale.

Olafsson je v zadnjih kolih igral precej nervozno, saj se je sanjal za plasom pa ni izpuštil iz rok. Čeprav je z De Greiffom prekinil v izenačeni poziciji, je ponovič vendarle našel resno bilko in svojo napotnico premagal, kar mu je zagotovilo delitev 5. in 6. mesta skupno s Fisherjem. Szabo, ki je tudi se imel trohico upanja, je iz partije s Pannom kljub belim figuram izvel sam remi.

Izd ostalih prekinjenih partij je bil vazen le za vrstni

MIHAEL TALJ

red po šestem mestu. Matanović je z dobro igro premagal resigniranega Lajsa, kar pa je bilo že prepozno za plas, ker je že prej zapravlil skoraj vse šanse.

Končna lestvica je torej naslednja:

1. Talj (SZ) 13,5
2. Gligorič (Jug.) 13
3. Petrosjan (SZ) 12,5
4. Benko (ap.) 12,5
5. Fisher (ZDA) 12
6. Olafsson (Isl.) 12
- 7-11. Bronstein, Averbah, Szabo, Pachman, Matanović 11,5
- 12-13. dr. Filip, Panno, 14. Sanquetti 10, 15. Nekir 9,5
16. Larsen 8,5, 17. Sherwin 7,5
18. Rossetto 7, 19. Cardoso 6
20. De Greiff 4,5, 21. Fuester 2

Ce na kratko pregledamo dogodke na tem turnirju, lahko ugotovimo da premoš so mladi svetovni prvak Talj, vjetjski šahist ni več tako

Gligorič - velemojster neslutene bodočnosti?

SVETOZAR GLIGORIČ

Gligorič je letos že tretjič sodeloval na medconskih šahovskih turnirjih. Z izjemo leta 1955 v Goeteborgu, kjer sta Jugoslavijo zastopala Fučiger in Rabar, je na obeh prejšnjih, leta 1948 v Salzburgu, kjer je dosegel 12-13. mesto in leta 1952 v Stockholmu, kjer je bil 5-8. dosegel plasma, ki je bil sicer dober, vendar prešlab, da bi se plasiral na turnir kandidatov. Bil je pač v zlati sredini. Sedaj je pač, kar mu še ni uspelo, dosegel. Dosegel je 2. mesto. Elasma takoj za zmagovalcem. Talem je zanj govorilo da sedaj največji uspeh in čeprav je dosegel briljantne zmage

Kot stalni član jugoslovanske šahovske ekipe, je tudi sodeloval na vseh šahovskih olimpiadah.

Velemojster je postal leta 1951, z letom 1956, ko je dosegel svoje največje uspehe, pa se je prerinil v red najpomembnejših svetovnih velemojstrov. Za medconski šahovski turnir se je plasiral na turnirju v Dublino, kjer je dosegel 2-3. mesto.

Z Gligoričem bo Jugoslavija prikratk sodelovala na turnirju kandidatov.

absolutna, kot je bila doslej in da je šah tudi v ostalih deželah krenil krepko naprej. Nic čudnega ne bo, če se bo na prihajajočem turnirju kandidatov uveljavil kdo izmed naših igralcev, pa naj si bo že 15-letni Fisher, madžarski begunec Benko, bledečni severnjak Olafsson ali pa resni Gligorič.

Čudežni deček — Fisher — je dokazal, da spada kljub svojemu mladi letu med svetovne šahovske elite. Drugi igralec, ki je tako kot on presenetil, je bil Benko. Tudi Olafsson je upravičil svoje težnje, ki jih je imel pred tem turnirjem in v popolnoma upravičeno za je FIDA, da med turnirjem proglasi za velemojstra (Fisher in Benko sta si priborila velemojstrski naslov s plasiranjem med prvostorici).

Mogoče nekoliko manj presenetljiv, zato pa nič manj šah, je seveda tudi uspeh Gligoriča, ki je z drugim mestom se enkrat potrdil, da sodi med vodilne šahiste na svetu in da bo tudi na turnirju kandidatov eden glavnih favoritedov za prvo mesto, ki mu po sedanjih formi tudi pripadalo.

Talji je svojim lovnikom do dal se eno. Petrosjan, ki je bil večino turnirja v vodstvu sam, je moral zopet prepuščati prvo mesto, ki mu ga dveh prvostvornih SZ, Talju in Petrosju, mu je namreč zmanjkalo sape.

S. BOZIC.

KOLESTARSTVO

Bariviera zmagovalac dirke za »Zlato kolo«

BERGAMO, 11. — Nino Bariviera je ponovil svoj lanski uspeh s ponovno zmago v prvi dirki za »Zlato kolo«, ki velja za veliko nagrado Greppi.

Tempo dirke, katere so se udeležili vsi člani italijanskega moštva na svetovnem prvenstvu diletantov in svetovni prvak Schur, je bil zelo hiter. Zabeleženo je bilo 15 kolezarjev. Ta skupina si je takoj priborila 50% naskoka, ki se je potem do cilja zmanjšal na 31%. Vrstni red se je odločil v sprintu, ki se je začel 150 m pred ciljem.

Vrstni red: 1. Bariviera 3,21; 2. Gatti 3,22; 3. Cavalli 3,23; 4. Pifferi 3,24; 5. Schur 3,25; 6. Giusti 3,26; 7. Vitali 3,27; 8. Venturini 3,28; 9. Battistini 3,29; 10. Becchi 3,30.

Trening pred tekmo z Avstrijo

Jugoslovanska A reprezentanca premagala moštvo Maribora (6:0)

Reprezentanca odpotuje danes na Dunaj

Tekma bo v nedeljo

MARIBOR, 11. — Jugoslovanska nogometna reprezentanca je v pripravah za srečanje z reprezentanco Avstrije, ki jo vodi trener Mariborja z rezultatom 6:0 (1:0).

Gole so dosegli: Mujić 2, Šantek, Zebec, Petaković in R. Ognjanović po enega. Reprezentanca je nastopila v postavi:

Stojanović; Delić (Belin), Sijaković; Kalopervić, Jusubegović, Šantek; Petaković, R. Ognjanović, Mujić, Veselinović, Zebec.

V prvem polčasu je repre-

TENIS

Italija - Filipini oktobra v Parizu?

MANILA, 11. — Filipinska teniška zveza je odbila italijanski predlog, da bi bil medconski finale Davisovega tekmovanja med Italijo in Filipini v Italiji. Predsednik filipinske zveze je izjavil, da bo do Filipini vtrajali na tem, da bi bil ta dvoboj v Manili, v primeru pa, da se Italija s tem ne bi strinjala, da bi bil na nevtralnem terenu v Parizu.

Italijanska teniška zveza do slej se ni prešla nobenega pismenega obvestila filipinske zveze o tem vprašanju. Vendar pa je glavni tajnik FIT dr. Franco De Crais izjavil, da bo treba predlog za dvoboj na nevtralnem terenu v Parizu resno preučiti, da na drugi strani ne kaže vneprej odkloniti možnosti, da bi bil dvoboj v Manili, posebno se, če bo filipinska zveza povrnila italijanskim igralcem potne stroške, kot je baje obljubila.

RIM, 11. — Na tradicionalnem letnem srečanju teniških reprezentanc Italije in Nemčije bodo Nemci zastopali naslednji igralci: Bungert, Ekelebe, Nitsche, Stuck in kapetan Henkel.

V prijateljski nogometni tekmi

Poraz Triestine v Ravenni (4:3)

Tržaska enajstorka je igrala dobro samo v prvem polčasu - Obramba nezanesljiva

RAVENNA, 11. — Nogometna enajstorka »Saram« Ravenna je danes popoldne v prijateljski tekmi premagala enajstorko Triestine z rezultatom 4:3 (1:1).

Po prvem polčasu, v katerem so domači v drugem polčasu prevzeli iniciativo.

V 36. je sodnik zaradi prekrška Rimbalda dosodil prosti strel proti Triestini. Streljal ga je Bachesi in ostro streljana žoga se je od norjanje strani prečke odbila v mrežo na Bandinjevi desni strani. V 41. je Triestina izvedla, Santelli je ušel po desni strani, preigral naprotnika in podal zogo na center prostemu Maseli. Ki jo je brez težav nastiral v mrežo.

V začetku drugega polčasa je Santelli, ki se je pomaknil na center, prejel idealen predložek od Tortula in z zanesljivo 3:1.

TRZICA, 11. — Večera popoldne je rezervno moštvo Triestine nastopilo v prijateljski tekmi s moštvom Tržiske ladjednice (IV. serija). Zmagali so Tržičani z rezultatom 3:1.

Na Vigorelliju v zasledovalni vožnji na 10 km

Riviere dohitel Baldinija v 16. od predvidenih 25 krogov

Izvrstni Riviere je dosegel rekordno povprečno hitrost 50,315 km

MILAN, 11. — V okviru

poročne mednarodne kolezarje prireditve na dirkališču Vigorelli v Milanu, je svetovni prvak v zasledovalni vožnji Francos Roger Riviere premagal Ercelija Baldinija v zasledovalni vožnji na 10 km. Riviere je dohitel Baldinija v 16. krogu in dosegel s časom 7'39"5 povprečno hitrost 50,315 km/h, kar predstavlja nov svetovni rekord.

Prvi krog od 25 sta oba kolezarja prevozila v enakem času v drugem je Baldini izgubil 2 m, v četrtem 6 m, v šestem 10 m. Gladalci so začeli Baldinija bodriti, toda njegov odpor je bil vedno slebi. Njegov zaostanek v osemem krogu je znašal že 30 m, v desetem 70 m, v 12. krogu oziroma na pol proge pa je Riviere na ravnanju dirkalnika že gledal. Italijanu v hrbet. V naslednjih krogih je Baldinijev zaostanek naraščal in v 16. krogu ga je izvrstni Riviere končno prehitel. Dirke je bilo s tem konec in progrove so se uresničile v še bolj drastični obliki, kot se je pričakovalo. Riviere svojo napotnico ni samo premagal, temveč je tudi izboljšal last-

ni svetovni rekord s povprečno hitrostjo 50,315 km/h, medtem ko je prejšnji rekord znašal 50,139 km/h. Riviere je dobil za prvih pet krogov povprečno 28"7 v naslednjih ter v 16. krogu 27"1. Baldini ni nikoli vozil izpod 28", v zadnjih krogih pa je bil njegov čas celo 29" in 30".

Riviere je potrdil, da je v tem trenutku nepremagljiv in da bo konec meseca nastopil svetovni rekord v enourni vožnji, ga bo gotovo tudi dosegel.

Pred dvobojem Riviere-Baldini je v zasledovalni vožnji diletantov svetovni prvak iz 1957 Simonigh premagal letnjenega svetovnega prvaka Anglea Sheila.

DVIGANJE UTEZI

RIM, 11. — Italijanska reprezentanca v dviganju uteži, ki bo sodelovala na svetovnem prvenstvu v Stockholmu, bo odpotovala iz Rima v soboto ob 15.45 z letalom. V njej bodo: Grandi (petelinja k.), Mannironi (peresna k.),

V splošni klasifikaciji vseh Gossens (Bel.) s časom 9'04"45. Vsi reprezentanti so sedaj na skupnem treningu v Braccianu.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO. Tiskarski zavod ZITKO.

Kino na Opciniah

predvaja danes 12. t. m. z začetkom ob 18. uri in na prostem ob 20. uri Columbia film:

»Jesensko listje«

(Foglie d'autunno)

Igra JOAN CRAWFORD in CLIFF ROBERTSON

Prihitei so karabinjerji in ju spravili v keho. Hudega ni bilo, ker sta bila že naslednji dan prosta; a pogledala se nista več.

Ker mi je bilo na tem, da vlada sloga med Slovenci in da »skept drzimo«, kakor je ravno Tonček vedno poudarjal, sem posredoval. Z lahkoto sem pripravil dobrodrušnega Konjelslava do tega, da je izjavil, da rad povrne škodo za raztrgano srajco. Toda Tonček ni hotel o tem nicesar slišati, nobeno priporogvarjanje ni pomagalo; s Konjelslavom ne bo nikoli več »skept drzilo«. Internatitisa je se trajala.

V taborišču ni nič nenavadnega, če se dva ali več interniranec med seboj ne pogledajo. To je njihova zadeva, mi se jim smejemo.

Minili so tedni in pozabili smo že na hudo bitko med Tončkom in Konjelslavom. Nekega večera je Konjelslav sedel pri vinu in Tonček je prišel mimo. Dobrodušni, razpoloženi Konjelslav je zaklical:

— Tonček! Pridi no sem! Izpil boš kozarec vina z menoj. S teboj nikoli!

— Beži no, Tonček! Če te pa prosim, da pozabiš, kar je bilo?

— Bom pozabil. Ampak samo, če dovoliš, da dam tudi jaz za pol litra.

— Seveda dovolim. Jaz pa ti bom plačal srajco.

— Za srajco nočem nič. Kar je bilo, je bilo.

Tonček je prisledel in obsedela sta. Polič je sledil poliču. Mi smo strme gledali to slogo in prijateljstvo ter postužali njun živahni razgovor. Tam pozno, pri petem ali šestem litru, pa je Konjelslav začel:

— Tonček, tisto najino stvar morava izbrisati. Plačal ti bom srajco.

— Nič ne boš plačeval. Saj sem te za plačilo pošteno ozmegal. Nasprotno, poslušaj, kaj ti pravim: Ti nisi svinja in kapitalist, ampak jaz sem kapitalistična svinja!

— Ne, Tonček! Jaz sem kapitalist!

— Ne boš! Jaz sem kapitalist!

— Jaz sem svinja!

— Kje!? Jaz sem dvakratna svinja.

— Ti si poštenjak! Jaz sem in ostanem svinja!

— Jaz poštenjak? Kaj pa?! Jaz sem navadna oversvinjal!

— Moči! Ne veš, kaj govoriš!

— Ti molči!

— Ne bom! Jaz sem kapitalist!

— Jaz sem kapitalist!

— Na! Če nečeš molčati!

Spet je padla klobuta. Tonček jo je vrnil. Znova sta si bila v lašeh. S težko muko smo ju razdružili in spravili spat.

Naslednji dan pa je bilo vse dobro. Smejali smo se. Internatitisa se je izdijvala — do prihodnjice.

Malo je ljudi v internaciji, ki so vedno enako razpoloženi. Huda je borba proti internatitisi. Človek vlece naprej tedne, mesece, dokler se ne nabere. Najmanjši povod tedaj zadostuje in že je tu internatitisa. Večinoma se očituje z izbruhom razdraženosti in jeze, ki se navadno konča s kakim njevim prepričanjem ali celo pretepom. Taki internatisti sem dal ime »internatitisa acuta« (akutna internatitisa). Tak napad traja malo in hitro poneha.

Huja je tako imenovana skrita internatitisa (internatitisa latens), ki traja tudi po cele tedne in mesece. Človek, ki je bil do večera popolnoma normalno razpoložen, ti hodi danes okrog kakor senca. Če ga vprašaš, kaj mu je, odgovori, da nič, če sploh kaj odgovori. Take ljudi je treba pustiti nekaj časa in potem jih krepka in odkrita beseda lahko izvele. »Internatitisa latens« je navadno kronična in se ponavlja.

Najbolj nevarni so tisti omejeni bedaki, na pol analitiki, ki si kar čez noč domisljujejo, da so pozrli svo močrost tega sveta, ki začnejo kritizirati in soditi na levo in desno, ne poznajo nikakega tovarštva, nikake discipline in solidarnosti in niso dostopni nobeni pametni besedi. Neke lepa sonca in dežela na Balkanskem polotoku ima skoraj monopol za davo takih ljudi. Imel sem priliko govoriti z internatistom, mnogih drugih taborišč. Vsi so mi opisali isti pofav, namreč: da skušajo največji bedaki strahovati čela taborišč, tako da sklepam, da je ta pojav splošen. Tudi to je neka vrsta internatitisa, in ker smo je pri latinskih imenih, bi jo lahko imenovali »internatitisa vulgaris« (rovatarska internatitisa).

(Nadaljevanje sledi)